

Zdeňka ŠAROUNOVÁ, *Bohuslava Rajská*. Diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, České Budějovice 2010, 86 stran+7 příloh.

Posudek oponentky:

Cílem předkládané diplomové práce bylo představit významnou osobnost českého národního obrození Antonii Reissovou, známější pod vlasteneckým jménem Bohuslava Rajská. Její obraz je dodnes zpravidla vnímán buď ve vazbách na výraznější tvůrčí osobnosti (přátelství s B. Němcovou, manželství s F. L. Čelakovským a jinými), nebo na některé z jejích aktivit (zakladatelská role v českém dívčím vzdělání) či citových peripetií (často konfrontovaných s principem oběti) a slouží především jako materiál pro genderový výzkum daného období. Monografie soustředěná na specifika osobnosti samotné a její místo v společensko-kulturní vztahové síti třicátých a čtyřicátých let devatenáctého století dosud chybí. To se diplomantka pokusila napravit.

Jakou cestou se hodlá ubírat, naznačí teprve Anotace (název práce téma neukotvil ani časově). V zásadě jde autorce o tři kroky: o rekonstrukci historické postavy, vymezení jejího podílnictví na ženské emancipaci v Čechách, konečně o vzorec společenského chování, jež Reissová-Rajská reprezentovala. V Úvodu diplomantka zdůrazňuje inspiraci pracemi M. Lenderové, k níž se metodologicky hlásí i v následujících kapitolách. Touto vazbou je poznamenána i struktura Úvodu, jehož značná část je věnována výkladu gender studies. Následující, de facto první kapitola (Odras Bohuslavy Rajské v literatuře) tvoří jakýsi přechod od přehledu o stavu bádání k vlastní stati vybudované na chronologii jednotlivých oddílů (od Původu Bohuslavy Rajské po Návrat do Čech). V ne zcela šťastném „frontálním číslování“ (zahrnujícím – a nesmyslně rozdělujícím – i soupis pramenů a literatury) se specifikum této kapitoly s několika diplomantčinými bystrými postřehy a dobrým nakročením ke komparaci (ediční úpravy rukou S. Podlipské) poněkud ztrácí. Úspěšná polemika s interpretací S. Podlipské, respektive korekce jejího, často účelového, podání Bohuslavy Rajské je pěknou ukázkou citlivé interpretace pramene.

Diplomantčin živý smysl pro příběh však může rovněž poněkud odvádět od hlavní výkladové linie (kupř. Fričův detailní popis Rybovy sebevraždy, anekdota o „neutrálech“ převzatá J. Nerudy). Podobně v pátém oddílu věnovaném Kultuře elitních měšťanských rodin mohla diplomantka upřednostnit důkazy o ekonomické nedostatečnosti měšťanské hry na

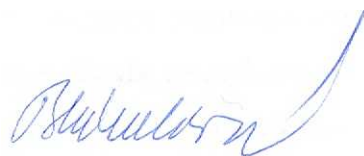
panský styl z pramenného materiálu (proč jen poznámka 95?) před citacemi převzatými z literatury.

Šestý oddíl je věnován Úkolu ženy v národně emancipačním boji. Nejsm si jista, zda zrovna v souvislosti s Rajskou bylo nutno nahlížet „do české národní mytologie“ (s. 34) s V. Macurou a s prameny zacházet jako se šafránem. Autorka tak zbytečně omezila schopnost vlastního tázání a přirozeného úsudku. V tomto smyslu se zase „našla“ v kapitole Lásky Bohuslavy Rajské, již počítám k nejzdařilejším.

Lze-li strukturu diplomové práce hodnotit jako proporční a logickou, v pomocném aparátu již lze nalézt jisté nesrovnalosti. Již zmiňované neobratné číslování, ale zejména hybrid oddílu Použité prameny. Seznam použité literatury proti pravidlům užívá odkazů Táž či Tytéž. V poznámkách lze rovněž nalézt drobnější nesrovnalosti; jde zejména o poznámku 311 (z čeho je zde vlastně citováno?). Pokud jde o stylistické vyjádření, často je patrná jazyková hranice užitých zdrojů – „s klidnou útrpností“ nebo vazba, že Hroboně „za svého muže pojmout nechce“ jistě nepatří k autorčině dikci. S přejímáním souvisí také užívání příjmení bez jmen, často s dobovým užitím „sl.“; v regulérním seznamu se objeví i „Nina Holasovic“. Od jazyka pramenů se odvíjí také chybné užití velkých písmen (Ruská říše, Slovanské národy) či chybné vazby („okresy působení“, „ve svých črtech“ aj.). Zásadní gramatické prohřešky se v práci nevyskytují, nejistota je patrná v skloňování zájmen (ji/jí; jež/jejž). Ne všude se podařilo uhlídat grafickou složku (typy písma a odstavce s. 8), zejména absenci mezer za znaménky či velká písmena u názvů měsíců v datech.

Nedostatky způsobené tlakem času a snad i jistou zbrklostí však nic nemění na konstatování, že diplomová práce Zdeňky Šarounové posunula naše vědění o Bohuslavě Rajské vpřed a že autorka zásady historického řemesla ovládá. Proto ji doporučuji k obhajobě a hodnotím ji ještě stupněm

v e l m i d o b ř e .

V Č. Budějovicích 16. května 2010

doc. Dagmar Blümlová, CSc.